

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ἘΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Ζ΄.

Ὅτι δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ ἐκδοθήσονται
βιβλίονα καὶ περὶ παιδείας καὶ αἰσθητικῆς
καὶ αἰσθητικῆς. (Ἰδὲ τὸν ἀριθμὸν.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1884

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΥΠΟ Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ

(Συνέχ. ἴδε εἰς προηγ. τεύχ. Α' καὶ Β'.)

4. *Ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων*. — α'. *Κατωτέρα*. Εἰς τινὰ μὲν τῶν κοινῶν λαϊκῶν σχολείων φοιτῶσι τὰ κοράσια μετὰ τῶν ἀρρένων εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον καὶ διδάσκονται ταυτοχρόνως ἐν ταῖς αὐταῖς τάξεσι, τασσόμενα ἐπὶ τῶν πρώτων θρανίων. Πανταχοῦ ὁμως καταργεῖται νῦν τὸ σύστημα τοῦτο καὶ ἰδρύονται ἰδιαίτερα κοινὰ σχολεῖα τῶν κορασίων· κύρια δὲ σχολεῖα ὑφίστανται μόνον διὰ τὰ ἄρρενα. Συνήθως μὲν διευθύνονται τὰ σχολεῖα ταῦτα ὑπὸ κληρικῶν ἢ καλογραιῶν, ἐσχάτως ὁμως καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν νέων νόμων περὶ ἐκπαίδευσέως τῆς 26. Μαΐου 1868 τὸ προσωπικὸν ἐν τοιούτοις σχολείοις εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς ἐπιτηρήσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ συνίσταται ἀναμιξ ἐκ διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν.

Ἡ διαίρεσις αὐτῶν εἶναι ἢ τῶν λαϊκῶν σχολείων καὶ συνίστανται κατ' ἀκολουθίαν ἐκ τριῶν τάξεων· εἰς μεγαλειτέρας δὲ πόλεις καὶ δι' ἀνωτέρας τῆς κοινωνίας τάξεις ὑπάρχουσι τὰ καὶ Töchter-schulen λεγόμενα κύρια σχολεῖα τῶν θηλέων, συνιστάμενα ἐκ τεσσάρων τάξεων καὶ παρέχοντα εὐρυτέραν διδασκαλίαν.

Ἐκτὸς τῶν μαθημάτων τῶν λαϊκῶν σχολείων παρέχεται ἐνταῦθα ἢ διδασκαλία ξένων γλωσσῶν ἀπὸ τῶν πρώτων τάξεων, τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν ἐργοχειρῶν ἐπὶ τοῦλάχιστον 12 ὥρας καθ' ἑβδομάδα. Ἡ φοίτησις εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα ὡσαύτως εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ κοράσια 6—7 ἐτῶν, ἰσχύουσι δὲ αἱ διατάξεις τῶν λαϊκῶν σχολείων ὡς πρὸς τὰς ἐξετάσεις, τὰ ἐνδεικτικά, τὰ δίδακτρα, τὴν διὰ ἀρχαίαν τοῦ σχολικοῦ ἔτους καὶ τὰς διακοπὰς.

β'. *Ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις τῶν θηλέων*. Ἐπὶ τούτῳ εὐρύνεται ἡ διδασκαλία τῶν τεσσάρων τάξεων κατὰ ἐν ἢ δύο ἔτη, καθ' ἃ διδά-

σκονται ὑπὸ εἰδικῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν τὰ ἱερά, αἱ γλῶσσαι (ἢ γερμανικὴ, ἢ δευτέρα ἐθνικὴ καὶ ἢ γαλλικὴ), γεωγραφία, ἱστορία, φυσικὴ ἱστορία, φυσικὴ μετ' ἀρχῶν χημείας, ἀριθμητικὴ, ἰγνογραφία (10 ὥραι), καλλιγραφία καὶ ἐργόχειρα.

δ. Ἰδιωτικὴ διδασκαλία ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ λαϊκοῦ σχολείου. Ἐπιτρέπεται τοῖς γονεῦσι καὶ κηδεμόσι νὰ παρέχῃσι τοῖς παισὶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων οἰκιακὴν διδασκαλίαν ὑπὸ διδασκάλων παρ' αὐτῶν ἐκλεγομένων ἢ νὰ ἀποστέλλωσιν αὐτοὺς εἰς ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια, ὅτε ὁμῶς ὀφείλουσι νὰ γνωστοποιῶσι τοῦτο εἰς τὴν τοῦ σχετικοῦ σχολείου προϊσταμένην ἀρχὴν καὶ νὰ προσαγάγῃσι τοὺς μαθητευομένους εἰς τὰς ἐτησίαις ἐξετάσεις, δι' ἃς θέλουσι καταβάλλει δικαίωμα φοιτητίων 2,10 (δρ. δ, 30).

Ἰδιοδιδάκτοι μαθηταί, ἐπιθυμοῦντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ γυμνάσιον ἢ τὸ κατώτερον βιοτεχνικὸν σχολεῖον, ὀφείλουσιν ἀναγκαίως νὰ προσαγάγῃσιν ἐνδεικτικὸν ἐξετάσεως τῆς ἀνωτάτης τάξεως τοῦ κυρίου σχολείου, ὅπερ δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι μόνον, ἀφοῦ ἐπιτυχῶς ὑποστῶσι τὰς ἐξετάσεις πασῶν τῶν τάξεων τοῦ σχολείου τούτου. Δύνανται δὲ νὰ ἐξετασθῶσιν εἴτε ἰδιαιτέρως ὑπὸ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, εἴτε συγχρόνως μετὰ τῶν δημοσίων μαθητῶν. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀστικῶν σχολείων. Αἱ δὲ ἐξετάσεις τῶν ἰδιοδιδάκτων μαθητῶν εἰς τὰ κύρια καὶ τὰ ἀστικά σχολεῖα τελοῦνται μόνον περὶ τὸ τέλος τῶν ἑξαμηνιῶν τῶν δημοσίων σχολείων, ἀπαιτεῖται δὲ νὰ παρουσιάσωσιν οἱ ἰδιοδιδάκτοι μαθηταὶ τρεῖς ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν σχετικῶν δημοσίων ἐξετάσεων ἔγγραφον δήλωσιν ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξετασθῶσιν εἰς τὰ μαθήματα ὠρισμένης τινὸς τάξεως, ἐν ἣ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον αὐτῶν, τὸ ὄνομα, ἐπώνυμον καὶ ἐπάγγελμα τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων αὐτῶν, ὁ τόπος τῆς γεννήσεως καὶ κατοικίας, ἢ ἡλικία καὶ ὁ διδάσκαλος ἢ οἱ διδάσκαλοι ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐδιδάχθησαν. Ὅριζεται δὲ αὐτοῖς ἡ ἡμέρα τῆς ἐξετάσεως ὑπὸ τοῦ δι-

ευθυντοῦ τοῦ σχολείου· ἐν περιπτώσει δὲ ἀποτυχίας ἐν τινι ἐξετάσει τῶν ἰδιοδιδάκτων μαθητῶν, δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἐπαναληπτικὴν ἐξέτασιν μόνον μετὰ παρέλευσιν διμήνου τοῦλάχιστον διαλείμματος. Δι' ἐκάστην ἐξέτασιν ἰδιοδιδάκτων μαθητῶν ἐνώπιον κυρίου ἢ ἀστικοῦ σχολείου πληρῶνεται δικαίωμα φιορ. 4, 20 (δρ. 10, 50).

II. Μέση ἐκπαίδευσις.

Ἀνάγονται ἐνταῦθα τὰ γυμνάσια (Gymnasien), τὰ βιοτεχνικὰ σχολεῖα (Realschulen) καὶ τὰ βιοτεχνικὰ γυμνάσια (Realgymnasien), ἀποτελοῦντα τὴν μεταξὺ τῆς κατωτέρας καὶ τῆς ἀνωτέρας ἐν πολυτεχνείοις καὶ πανεπιστημίοις παρεχομένης ἐκπαιδεύσεως μετάβασιν.

Α'. ΓΥΜΝΑΣΙΑ.

1. Σκοπὸς τῶν γυμνασίων εἶναι ἡ ἀπόκτησις γενικωτέρας τινὸς καὶ ἀνωτέρας μορφώσεως διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχαίων κλασικῶν γλωσσῶν καὶ τῆς φιλολογίας αὐτῶν, ἅμα δὲ καὶ ἡ προπαρασκευὴ πρὸς τὴν πανεπιστημιακὴν παιδείαν.

2. Εἶδη γυμνασίων.

Ἐπάρχουσι πλήρη γυμνάσια καὶ κατώτερα γυμνάσια· καὶ ταῦτα μὲν συνίστανται ἐκ τεσσάρων τάξεων, τὰ δὲ πλήρη ἐξ ὀκτῶ καὶ περιλαμβάνουσι τότε κατώτερον γυμνάσιον καὶ τὸ ἀνώτερον. Περὶ δὲ τῶν βιοτεχνικῶν γυμνασίων θέλομεν διαλάβει μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν βιοτεχνικῶν σχολείων.

Τὸ κατώτερον γυμνάσιον (Untergymnasium) παρασκευάζει τοὺς μαθητὰς διὰ τὸ ἀνώτερον γυμνάσιον (Obergymnasium), ἔχει ὁμῶς οὐχ ἥττον τὴν ἐντολὴν νὰ παράσχη ἐν τι αὐτοτελὲς σύνολον γενικωτέρας παιδείας, ἐπιθυμητὸν ἐν πλείσταις περιστάσεσι τοῦ βίου καὶ ἐπαρκοῦν εἰς αὐτάς.

Δευτέρα διαίρεσις τῶν γυμνασίων εἶναι ἢ εἰς δημόσια καὶ ἰδιωτικά, ὧν τὰ μὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐφοδιάζωσι τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μὲ ἐνδεικτικὰ δημόσιον κῦρος ἔχοντα, τὰ δὲ ἀποστέλλουσιν αὐτοὺς ἵνα ἀποκτήσωσι τοιοῦτον ἐνδεικτικόν, ἐξεταζόμενοι εἰς τὰ δημόσια γυμνάσια. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχει ἐν Αὐστρίᾳ τρίτη κατηγορία γυμνασίων, τὰ λεγόμενα τοῦ Κράτους ἤτοι Staatsgymnasien, ἅτινα, ὡς καὶ τὰ δημοσυντήρητα ἢ ἐπαρχειοσυντήρητα, ὑπάγονται ὡσαύτως εἰς τὰ δημόσια, διακρίνονται ὅμως αὐτῶν ὡς ἐκ τῆς πληρεστερας ἐν αὐτοῖς διδασκαλίας καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀνωτέρας μισθοδοσίας τῶν διδασκάλων. Οὕτω π. γ. οἱ διδάσκαλοι τῶν γυμνασίων α'. τάξεως ἀπολαμβάνουσιν ἐτήσιου μισθοῦ 1050—1260 φιορινίων, ἤτοι 2625—3150 δρ., οἱ τῶν γυμνασίων β'. τάξεως 840—945 φιορ. ἤτοι 2100—2362 δρ., οἱ δὲ τῶν τῆς γ'. τάξεως 745—840 φιορ. ἤτοι 1862—2100 δρ. Αὐξάνεται δὲ ὁ ἐτήσιος μισθὸς τῶν διδασκάλων τῶν γυμνασίων καὶ τῶν τριῶν τάξεων ἀνὰ πᾶσαν δεκαετίαν κατὰ φιορ. 105, ἤτοι δρ. 263. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἐπισήμων τούτων ἢ ὀνομαστικῶν μισθῶν, οἱ καθηγηταὶ λαμβάνουσι προσθέτους ἐτι ἀποδοχὰς λόγῳ ὑπερτιμῆσεως τῶν ἐδωδύμων καὶ ἐνοικίων, αἵτινες ἐν Βιέννῃ ἀνέρχονται εἰς 120 %ο, εἰς μικροτέρας δὲ πόλεις εἰς 35-60 %ο τοῦ ἀρχικοῦ μισθοῦ· ὁ δὲ γυμνασιάρχης συνήθως λαμβάνει κατοικίαν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ γυμνασίου ἢ ἀνάλογον ἀποζημίωσιν δι' ἐνοίκιον, φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν.

3. Προσωπικόν. Ἐν ἐκάστῳ πλήρει γυμνασίῳ ὑπάρχουσιν ἑνδεκα διδάσκαλοι τῶν λαϊκῶν μαθημάτων καὶ εἷς, ἐνίοτε δὲ καὶ δύο τῶν ἱερῶν· ἐν ἐκάστῳ δὲ κατωτέρῳ γυμνασίῳ διδάσκουσιν ἐξ διδασκάλων, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τῶν ἱερῶν. Εἷς τῶν διδασκάλων τούτων διορίζεται ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου διευθυντῆς τοῦ γυμνασίου (γυμνασιάρχης), ἐρειδόμενος ἐπὶ τοῦ διδασκαλικοῦ συμβουλίου, ὅπερ ἔχει ἐντολήν συμβουλευτικὴν. Ἐκαστος τῶν γυμνασιακῶν διδασκάλων ὀφείλει νὰ ἦναι εἰδικὸς καὶ δὲν δύναται ἐκ περιτροπῆς νὰ διδάσκη καὶ ἕτερα μαθήματα, διότι διὰ τοῦ

διορισμοῦ αὐτοῦ καλεῖται μόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ εἰδικῶς ἔχει καλλιεργήσει· ὡσαύτως δὲ δὲν περιορίζεται ἢ ἐνέργεια αὐτοῦ εἰς μίαν μόνον τάξιν, ἀφ' ἑτέρου ὁμοῦ διορίζεται δι' ἐκάστην τάξιν εἰς ἓκ τῶν διδασκάλων (συνήθως ὁ τὰς πλειοτέρας ὥρας ἐν αὐτῇ διδάσκων) ὡς κοσμήτωρ ἢ προϊστάμενος τῆς τάξεως ταύτης, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν πειθαρχικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν ἀρχὴν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ τάξεως. Αὐτῷ ἀπόκειται ἡ ἐπιμελητεία τῇ συμπράξει τῶν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκόντων ἑτέρων διδασκάλων, ἢ φροντίς τῆς ὁμοειδοῦς διανομῆς τῶν ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν, ὅπως οὔτε ὑπὲρ τὸ δέον πλεονάζωσιν αὐταί, οὔτε ὁμοῦ ὡσιν ἐλάσσονες τῶν δυνάμεων αὐτῶν, καὶ τέλος ἐξασκεῖ καὶ τὴν πειθαρχικὴν διοίκησιν τῆς τάξεως. Ἐκαστος νεοδιορισθεὶς διδάσκαλος γυμνασίου τιτλοφορεῖται διδάσκαλος, ἀφοῦ δὲ διδάξῃ τρία ὄλα ἔτη καὶ λάβῃ παρὰ τοῦ ὑπουργείου τότε τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ, ἀπονέμεται αὐτῷ ὁ τίτλος τοῦ καθηγητοῦ.

4. Πρόγραμμα καὶ διανομὴ τῶν μαθημάτων.—*Α'*. τάξις. Ἱερά· διδασκαλία πίστεως (2 ὥρας καθ' ἑβδομάδα), λατινικαὶ κλίσεις (8), γερμανικὴ γλῶσσα (4), δευτέρα ἐθνικὴ γλῶσσα (2, μάθημα ὑποχρεωτικόν), τοπικὴ γεωγραφία τῆς ὅλης γῆς, γενικὴ πολιτικὴ γεωγραφία (3), ἀριθμητικὴ· αἱ τέσσαρες πράξεις, κλάσματα, δεκαδικοὶ (4), γεωμετρία· γραμμαὶ, γωνίαι, παράλληλοι, τρίγωνα, παραλληλόγραμμα (2), ζωολογία· θηλαστικά, θωρακοφόρα, ἔντομα (3).

Β'. τάξις. Ἱερά· ἐξήγησις τῶν πράξεων τῆς λειτουργίας (2), λατινικὰ· γραμματικὴ, ῥήματα (8), γερμανικὴ γλῶσσα (4), παλαιὰ ἱστορία μέχρι τοῦ 476 μ. Χ. μετὰ προηγουμένην γεωγραφικὴν περιγραφὴν ἐκάστου ἱστορουμένου ἔθνους (3), ἀριθμητικὴ· ἀναλογίαι, μέθοδος τῶν τριῶν, μετρολογία (3), γεωμετρία· ἐπιπεδομετρία τριγώνων καὶ πολυγώνων, μετατροπὴ καὶ διαίρεσις σχημάτων (3), ζωολογία· πτηνὰ, ἀμφίβια, ἰχθῦς (3), βοτανικὴ (2).

Γ'. τάξις. Ἱερά· παλαιὰ ἱερά ἱστορία (2), λατινικὰ· τεχνολογία καὶ σύνταξις, Κορνήλιος Νέπωσ (8), ἐλληνικὰ (5) ἐπὶ τῇ αἰτήσει

τῶν γονέων τῶν μαθητῶν, τῶν μὴ ἐπιθυμούντων νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ἄνωτερον γυμνάσιον, ἀπαλλάσσονται οὗτοι τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλλ. γλώσσης), γερμανικὴ γλῶσσα (4), μέση καὶ κατωτέρα γενικὴ ἱστορία (3), ἀριθμητικὴ αἱ τέσσαρες πράξεις δι' ἀλγεβρικῶν ἀριθμῶν, ἐξαγωγή ρίζης, σειραὶ ἀριθμητικαὶ (3), γεωμετρία· κύκλοι (2), ὀρυκτολογία (3), βοτανικὴ (1), φυσικὴ· γενικαὶ ιδιότητες τῶν σωμάτων, καταστάσεις αὐτῶν, ἀπλᾶ σώματα καὶ περὶ θερμότητος (3).

Δ'. τάξις. Ἱερά· καινὴ διαθήκη (2), λατινικά· σύνταξις, Ἰουλίου Καίσαρος de bello Gallico, μετρικὴ (6), ἑλληνικά· ῥήματα εἰς μι, ἀνώμαλα, σύνταξις (4), γερμανικὴ γλῶσσα (3), τέλος τῆς νεωτέρας ἱστορίας (3), περιληπτικὴ ἐπανάληψις τῆς γεωγραφίας (1), δημῶδης ἱστορία τῆς Αὐστρίας (3), ἀριθμητικὴ· σύνθετοι ἀναλογίαι, μέθοδος ἀλύσεως, ἀλγεβρα, ἐξισώσεις πρωτοβάθμιοι (2), γεωμετρία· στερεομετρία (2), φυσικὴ· ἰσορροπία καὶ κίνησις, ἀκουστικὴ, ὀπτικὴ, μαγνητισμὸς, ἠλεκτρισμὸς (3), ἀστρονομία καὶ φυσικὴ γεωγραφία (1).

Ε'. τάξις. Ἱερά· περὶ Θεοῦ καὶ πλάσεως (2), λατινικά· γραμματικὴ, ἐκθέσεις ἰδεῶν, Λίβιος, μεταμορφώσεις Ὀβιδίου (6), ἑλληνικά· γραμματικαὶ ἀσκήσεις, Ξενοφῶν, Ὀμήρου Ἰλιάς (5), γερμανικὴ γλῶσσα, ἀνάγνωσις ἔργων ἐξόχων ποιητῶν (3), ἀρχαία ἱστορία μέχρι τῆς κατακτῆσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (3), ἀλγεβρα (2), ἐπιπεδομετρία (2), ὀρυκτολογία καὶ γεωλογία (2), βοτανικὴ παλαιοντολογία καὶ γεωγραφικὴ διανομὴ τῶν φυτῶν (2).

ΣΤ'. τάξις. Ἱερά· ἱστορία τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας (2), λατινικά· τεχνολογία, Ἰουγούρθας τοῦ Σαλλουστίου, Κικέρωνος α'. λόγος κατὰ Κατιλίνα, Ἰουλίου Καίσαρος de bello civile, Βιργιλίου Ἐκλογαὶ καὶ τινα ἐκ τῶν Γεωργικῶν, ἀρχὴ τῆς Αἰνειάδος (6), ἑλληνικά· τεχνολογία, Ὀμήρου Ἰλιάς, Ἡρόδοτος (5), γερμανικὴ γλῶσσα, ἱστορία γερμανικῆς φιλολογίας (3), Ῥωμαϊκὴ ἱστορία μέχρι τῆς μεταναστεύσεως τῶν λαῶν καὶ μέση ἱστορία μέχρι Γρηγορίου τοῦ VII (3), ἀλγεβρα (2), στερεομετρία καὶ τριγωνομετρία (2), ζωολογία, παλαιοντολογία καὶ γεωγραφικὴ διανομὴ τῶν ζώων (2).

Ζ'. τάξις. Χριστιανικὴ ἠθικὴ (2), λατινικά· γραμματικὴ καὶ

συνθετικὰ ἀσκήσεις, ἔργα λόγοι Κικέρωνος, συνέχεια τῆς Λινειάδος (ῖ), ἑλληνικά· γραμματικὴ καὶ συνθετικὰ ἐξασκήσεις, Δημοσθένους Ὀλυμπιακοί, Σοφοκλῆς, τινὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας (4), γερμανικὴ γλῶσσα, ἱστορία τῆς γερμανικῆς φιλολογίας (3), μέση ἱστορία μέχρι τέλους τοῦ Μεσαίωνος καὶ νεωτέρα μέχρι τέλους τοῦ 17' αἰῶνος (3), ἀλγεβρα (2), ἐφαρμογὴ τῆς ἀλγέβρας ἐπὶ τὴν γεωμετρίαν, ἀρχαὶ ἐπιπέδου ἀναλυτικῆς γεωμετρίας, κωνικαὶ τομαὶ (2), φυσικὴ (3), φιλοσοφικὴ προπαιδευτικὴ καὶ λογικὴ (2).

Η' τάξις. Χριστιανικὴ φιλοσοφία καὶ ἱστορία τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας (2), λατινικά· ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ συντακτικοῦ, Germaniā ἢ Agricola τοῦ Τακίτου, Ὀράτιος (ῖ), ἑλληνικά· θεματογραφία, Πλάτων, Σοφοκλῆς (ῖ), γερμανικὴ γλῶσσα, ποίησις καὶ ἀναλυτικὴ αἰσθητικὴ (4), τέλος τῆς νεωτέρας ἱστορίας (3), στατιστικὴ τῆς αὐστριακῆς μοναρχίας (3), ἐπανάληψις τῆς ὅλης μαθηματικῆς διδασκαλίας, λύσις προβλημάτων (1), χημεία (3), φιλοσοφικὴ προπαιδευτικὴ, ἐμπειρικὴ ψυχολογία (2).

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω διδάσκονται εἰς πάντα τὰ γυμνάσια ὡς μαθήματα προαιρετικὰ, νεώτεροι γλῶσσα, καλλιγραφία, φωνητικὴ μουσικὴ, γυμναστικὴ, ἰχνογραφία καὶ στενογραφία. Πάντα δὲ τὰ μαθήματα διδάσκονται κατ' ἐγχειρίδια διδακτικὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ διδασκαλικοῦ συμβουλίου ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ἐγκριμένων.

5. Καταβολὴ δικαιωμάτων καὶ διδάκτρων.—Δι' ἐκάστην πρώτην ἐγγραφὴν εἰς τι δημόσιον γυμνάσιον, γινομένην εἰς οἵανδήποτε τάξιν, πληρώνεται δικαίωμα φοιτητικῶν 2, 10 (δρ. 5, 30) ὑπὲρ τοῦ πλουτισμοῦ τῶν συλλογῶν τοῦ καταστήματος· ἀπαλλάσσονται δὲ τούτων μόνον οἱ ἀπὸ τῆς πληρωμῆς τῶν διδάκτρων ἀπηλλαγμένοι. Κατὰ πᾶσαν ἐγγραφὴν ἀπαιτεῖται προσέτι εἰσφορά τις ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ γυμνασίου.

Τὰ δὲ διδάκτρα εἰς μὲν τὰ πλήρη γυμνάσια ἀνέρχονται εἰς φοιτητικὰ 9, 45 (δρ. 23, 60) καθ' ἑξαμηνίαν, εἰς δὲ τὰ κατώτερα γυμνάσια, ἐν τοῖς ὁποίοις δὲν ὑπάρχουσι συμπεπληρωμένοι αἱ δόκτοι

γυμνασιακαὶ τάξεις, τὰ ἑξαμηνιαῖα δίδακτρα εἰσὶ φοιρῖνια 6,30 (δραχμαὶ 15, 75). Ἀπαλλάσσονται δὲ τῶν διδάκτρων οἱ ἡθικώτεροι καὶ ἐπιμελέστεροι τῶν μαθητῶν, οἱ λαβόντες α') κατὰ τὴν προηγουμένην ἐξέτασιν ἐνδεικτικὸν τοῦ πρώτου βαθμοῦ προόδου καὶ β') πιστοποιητικὸν παρὰ τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς, ὅτι οἱ συντηροῦντες αὐτοὺς εἰσὶ πράγματι πένητες. Ἐπὶ τούτῳ προσάγονται εἰς τὴν προϊσταμένην τοῦ γυμνασίου ἐπιτόπιον πολιτικὴν ἀρχὴν αἰτήσεις τῶν μαθητῶν ἢ τῶν γονέων αὐτῶν ἢ κηδεμόνων, ἐμφαίνουσαι τὸν τε βαθμὸν προόδου τοῦ προηγουμένου σχολικοῦ ἔτους καὶ τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας αὐτῶν καὶ περιέχουσαι ἀκριβῆ ὀήλωσιν τῶν κτημάτων, τῆς κινητῆς ἢ παθητικῆς περιουσίας, τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς μισθοδοσίας καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τέκνων· ὀηλώσεις ἐλλειπεῖς ἢ πρὸ ἔτους πιστοποιηθεῖσαι δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, ἢ δὲ ἀπόφασις τῆς, ὡς εἴρηται, διοικητικῆς ἀρχῆς εἶναι ἀνέκκλητος καὶ μόνον τὸ ὑπουργεῖον δύναται νὰ διατάξῃ ἀναθεώρησιν αὐτῆς· ἰσχύει δὲ ἡ ἀπαλλαγὴ αὕτη ἐξακολουθουσῶν τῶν αἰτιῶν, αἵτινες προὔκალεσαν αὐτὴν, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς φοιτήσεως εἰς τὸ γυμνάσιον καὶ ἐὰν ἔτι οἱ μαθηταὶ ἀναγκασθῶσιν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς ἕτερον γυμνάσιον ἕνεκα τῆς μεταβάσεως τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν εἰς ἑτέραν πόλιν.

Ἡ δὲ ἀπώλεια τῆς ἀπαλλαγῆς ταύτης ἐπέρχεται α') ὀπόταν βελτιωθῆ ἡ κατάστασις τῆς περιουσίας τοῦ μαθητοῦ, β') ὅταν οὗτος παύσῃ νὰ δεικνύῃ τὴν ἀρίστην διαγωγὴν ἢ ἐὰν ἐπὶ δύο ἑξαμηνίας δὲν λάβῃ ἐνδεικτικὸν ἀνώτερον τοῦ τρίτου βαθμοῦ προόδου καὶ γ') ὅταν ἀποβληθῆ ἀπὸ τοῦ γυμνασίου ἢ ἀναγκασθῆ νὰ ἐπαναλάβῃ ἕνεκα ἀποτυχίας τῶν ἐξετάσεων μίαν τινὰ τάξιν.

6. Ὅροι ἐγγραφῆς. — Εἰς τὰ δημόσια γυμνάσια γίνονται δεκτοὶ μόνον μαθηταὶ διανύσαντες τὸ ἕννατον ἔτος τῆς ἡλικίας, προσάγοντες νόμιμον πιστοποίησιν γεννήσεως καὶ βαπτίσεως καὶ αὐτοπροσώπως μετὰ τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων ἐνώπιον τοῦ διευθυντοῦ τοῦ γυμνασίου ἐμφανιζόμενοι. Οἱ μὲν μέλλοντες νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς μαθηταὶ τῆς πρώτης τάξεως, ὀφείλουσι νὰ προσκράγω-

σιν ἐνδεικτικὸν προόδου πρώτου, δευτέρου ἢ καὶ τρίτου βαθμοῦ τῆς τετάρτης τάξεως τῶν κυρίων σχολείων, ἐξαρτᾶται ὁμοῦ πάντως ἢ παραδοχῇ αὐτῶν ἐκ τῆς ἐπιτυχίας αὐτῶν κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν εἰσιτήριον ἐξέτασιν, γενομένην ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν διδασκάλων τῆς πρώτης τάξεως τοῦ γυμνασίου ἐκ τῶν ἱερῶν, τῆς γραμματικῆς, τῆς ὀρθογραφίας καὶ τεχνολογίας, τῆς λατινικῆς καλλιγραφίας καὶ τῆς εὐχεροῦς χρήσεως τῶν τεσσάρων πράξεων τῆς ἀριθμητικῆς ἐπὶ ὀλοκλήρων, κλασματικῶν καὶ συμμιγῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ἀπλῶν ἀναλογιῶν.

Προκειμένου δὲ νὰ εἰσαχθῇ μαθητὴς τις εἰς ἀνωτέραν τάξιν, ἰσχύουσιν οἱ ἐπόμενοι κανόνες· ὁ ἐξ ἄλλου δημοσίου γυμνασίου ἐρχόμενος θέλει προσαγάγει τὸ ἐνδεικτικὸν τῆς ἐξετάσεως ἐν τῇ προηγουμένη τάξει τοῦ γυμνασίου ἐκείνου, ὅτε δύναται ὁ προσερχόμενος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐνδεικτικοῦ τούτου νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν τάξιν· ἐν περιπτώσει δὲ ἀμφιβολίας τινος ὑποβάλλεται εἰς εἰσιτήριον ἐξέτασιν, κατόπιν τῆς ὁποίας δύναται ν' ἀνακαταταχθῇ εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἢ καὶ εἰς κατωτέραν, οὐδέποτε ὁμοῦ εἰς ἀνωτέραν τῆς ἐπομένης εἰς τὴν διανυθεῖσαν ἐν τῷ πρώτῳ γυμνασίῳ.

Ἐάν τις πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐξαμηνίας ἀπέλθῃ ἐκ τινος γυμνασίου δὲν δύναται νὰ καταταχθῇ ἐν ἑτέρῳ γυμνασίῳ εἰς ἄλλην ἐξαμηνίαν ἢ τάξιν ἢ εἰς ἐκείνην, ἥς τὰ μαθήματα διέκοψε· δύναται ὁμοῦ μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην ἐξαμηνίαν ἢ τάξιν,

Ἐάν δὲ τέλος μαθητὴς τις δημοσίου γυμνασίου διακόψας ἐπὶ πλεόν τοῦ ἔτους τὰ μαθήματα αὐτοῦ, ζητήσῃ ν' ἀνακαταταχθῇ, ὀφείλει, μετὰ τὴν νόμιμον πιστοποίησιν τῆς διαμονῆς καὶ ἐνασχολήσεως αὐτοῦ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἐν ἣ ἰδίως ν' ἀναφέρηται, ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ διαγωγῆς δὲν ἐπῆλθε κώλυμά τι εἰς τὴν ἐκ νέου ἐγγραφήν, νὰ ὑποστῇ εἰσιτήριον ἐξέτασιν, κατόπιν τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προβιβασθῇ εἰς τάξιν ἀνωτέραν ἐκείνης, εἰς ἣν ἤθελεν εἰσελθεῖ πρὸ τῆς διακοπῆς τῶν μαθημάτων αὐτοῦ.

Αἱ ἐγγραφαὶ γίνονται ἐν ἀρχῇ τοῦ σχολικοῦ ἔτους, αἱ δὲ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ. Ἡ μετάβασις ἐξ ἐνὸς γυμνασίου εἰς ἕτερον περὶ τὸ τέλος τῆς πρώτης ἐξαμηνίας ἀνευσπουδαίου λόγου δὲν ἐπιτρέπεται. Μαθηταὶ ἰδιοδίδακτοι δύνανται νὰ ἐξετασθῶσι μετὰ τῶν δημοσίων μαθητῶν, ὑποβαλλόμενοι εἰς τὰς αὐτὰς ὡς ἐκεῖνοι διατυπώσεις. Συνήθως ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐκαστῆς τάξεως δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τοὺς 50, ἐξαιρέσεις δὲ ἐπιτρέπονται μόνον ἐὰν οἱ ζητοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι κατοικοῦσι μακρὰν τῆς ἑδρας ἑτέρου γυμνασίου καὶ ἐὰν ἀποδειχθῇ, ὅτι ἀπέκτησαν κατὰ τὰς προηγουμένας αὐτῶν ἐξετάσεις τοῦλάχιστον τὸν πρῶτον ἢ τὸν δεύτερον βαθμὸν προόδου. Οἱ μαθηταί, ὧν οἱ γονεῖς κατοικοῦσιν εἰς ἄλλην πόλιν ἢ χωρίον, θέλουσι προσαγάγει ἐπιστολὴν αὐτῶν πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ γυμνασίου ὀρίζουσιν τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐπιτρόπον τοῦ μαθητοῦ, παρ' ᾧ οὗτος θέλει κατοικήσει· μόνον δὲ οἱ γονεῖς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὁ μαθητὴς δύνανται νὰ ὀρίσωσιν ἕτερον πρόσωπον ἀντὶ τοῦ πρώτου· ἔξεστι δὲ τῷ διευθυντῇ μετ' ἀπόφασιν τοῦ διδασκαλικοῦ συμβουλίου νὰ ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν γονέων τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἐπιτρόπου, ὁπόταν πεισθῇ, ὅτι ἡ οἰκιακὴ ἐπιτήρησις τοῦ μαθητοῦ δὲν ἐξασκεῖται ἐπαρκῶς ἢ εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς αὐτόν· θέλει δὲ ἀποβάλλει αὐτὸν τοῦ γυμνασίου ἐπὶ τῇ δυστροπίᾳ τῶν γονέων. Ἀπαγορεύεται ἡ ἐγγραφὴ μαθητοῦ, ᾧ ἐπεβλήθη ἡ ποινὴ τῆς ἀποβολῆς.

Ἰδιαιτέραν κατηγορίαν μαθητῶν ἀποτελοῦσι οἱ ἔκτακτοι μαθηταί, οἵτινες φοιτῶσιν ὅπως ἀκροῶνται τινῶν μόνον τῶν ὑποχρεωτικῶν μαθημάτων. Ἡ ἐγγραφὴ αὐτῶν, γινομένη κατ' ἐξαιρέσιν μόνον, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ διδασκαλικοῦ συμβουλίου καὶ γίνεταί κατόπιν εἰσιτηρίου ἐξετάσεως.

7. Ποιναὶ ἐφαρμοζόμεναι ἐν γυμνασίοις εἶναι α') ἐπίπληξις ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ καθηγητοῦ, β') ἐπίπληξις ὑπὸ τοῦ κοσμητοροῦ, γ') ἐπίπληξις ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ, δ') κράτησις τοῦ μαθητοῦ μετὰ τὸ τέλος τῶν μαθημάτων, ε') ὑποβιβασμὸς εἰς ταπεινοτέραν θέσιν ἐν τοῖς θρανίοις (τῶν μαθητῶν ὄντων συνήθως κατατεταγμένων κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν βαθμῶν προόδου), ς') κράτησις κατ' οἴκον.

κον, ζ') φυλάκισις ἐν τῷ γυμνασίῳ, η') ἀποβολή. Ἐκάστη τῶν ποινῶν τούτων ἀνακοινούται τοῖς γονεῦσιν ἢ ἐπιτρόποις, οἷς δὲν ἀποκλείεται τὸ δικαίωμα ἐκκλήσεως προς τὸν διευθυντὴν ἢ τὴν προϊσταμένην ἀρχὴν· ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς δὲν παρεμποδίζεται ὑπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἐκκλήσεως ταύτης.

Ἡ ποινή τῆς ἀποβολῆς ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ μαθητοῦ εἴτε ἐξ ἑνός, εἴτε ἐξ ἀπάντων τῶν γυμνασίων τῆς Λυστρίας, εἴτε τέλος καὶ ἐκ πάντων τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων αὐτῆς.

α'.) Ἡ ποινή τῆς ἀποβολῆς ἀπὸ τοῦ γυμνασίου, ἐν ᾧ ἐκπαιδεύεται ὁ μαθητὴς, ἐπιβάλλεται: αα'.) μετὰ συνεχῆ ὀκταήμερον ἀδικαιολόγητον ἀπουσίαν ἀπὸ τοῦ γυμνασίου· ββ'.) μετὰ τὴν τρις ἐπιβληθεῖσαν ποινήν τῆς φυλακίσεως εἰς τὸ κρατητήριον τοῦ γυμνασίου· γγ'.) ἐν αἷς περιπτώσεσιν ἢ περαιτέρω διαμονῇ τοῦ μαθητοῦ ἐν τῷ γυμνασίῳ, δι' οἷουσδήποτε λόγους κατέστη ἀδύνατος, χωρὶς οἱ αὐτοὶ λόγοι νὰ ὑπάρχωσι διὰ τὴν εἰς ἕτερον γυμνάσιον ἐγγραφὴν αὐτοῦ· δδ'.) ἐὰν οἱ γονεῖς δὲν ὑπακούσωσιν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ διευθυντοῦ νὰ ἀντικαταστήσωσι τὸν ἐπίτροπον τοῦ μαθητοῦ, καὶ εε'.) ἐὰν ἐπὶ δύο ἐξαμηνίας κατὰ συνέχειαν λάβῃ τὸν τρίτον βαθμὸν προόδου.

β'.) Ἀποβάλλονται δὲ ἐκ πάντων τῶν γυμνασίων τοῦ κράτους: αα'.) Οἱ ἀπορριφθέντες (λαβόντες δηλ. τέταρτον βαθμὸν προόδου) κατὰ τὰς ἐξετάσεις τάξεώς τινος, ἣν διήνυσαν κατ' ἐπανάληψιν. Οὐδεὶς μαθητὴς δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκ τρίτου τὴν αὐτὴν τάξιν· ββ'.) Οἱ ὑποπεσόντες εἰς παράδασιν κατὰ τῆς ἡθικῆς, μηδεμίαν παρέχουσιν ἐλπίδα, ὅτι θέλει ἐπιτύχει ἡ ἡθικὴ αὐτῶν ἐξευγένισις διὰ τῆς ἐν τῷ γυμνασίῳ διαμονῆς.

γ'.) Ἀποκλείονται ἐκ πάντων τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς Λυστρίας: αα'.) οἱ ἐπιδείξαντες διαγωγὴν καὶ φρόνημα ἀναντιρρήτως ἀνήθικον, φθοροποιὸν εἰς πᾶν ἐκπαιδευτήριον καὶ ββ'.) οἱ ὑποπεσόντες εἰς τι ἀτιμωτικὸν ἔγκλημα ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου προβλεπόμενον.

Ἡ μὲν ἀποβολὴ ἀπὸ τοῦ γυμνασίου κατὰ τὸ ἄρθρον α'. ἀποφα-

σίζεται ὑπὸ τοῦ νομάρχου τῆς χώρας, ἐνθα τὸ γυμνάσιον, ἢ δὲ ἐκ πάντων τῶν γυμνασίων καὶ λοιπῶν ἐκπαιδευτηρίων ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς ἐκπαιδεύσεως.

8. Ἐξετάσεις καὶ βαθμολογία. α'.) Εἰς τὸ τέλος τῆς α'. ἑξαμηνίας δὲν τελοῦνται ἰσὺν τῶν διαφόρων τάξεων ἐξετάσεις, τὰ δὲ εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης ἑξαμηνίας διδόμενα ἐνδεικτικὰ, λαμβάνονται ἐκ τῆς κρίσεως τῶν διδασκάλων, ἣν κατὰ τὴν ἑξαμηνίαν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν ἐσημείωσαν.

β'.) Εἰς τὸ τέλος τῆς δευτέρας ἑξαμηνίας ἀποφαίνονται οἱ καθηγηταί, ἂν μαθητῆς τις ἦναι ἱκανὸς νὰ προδιδασθῇ ἢ ἂν πρέπη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν αὐτὴν τάξιν ἢ ἂν πρέπη νὰ συστηθῇ αὐτῷ ἢ ἐγκατάληψις τοῦ γυμνασίου καὶ ἢ ἐκλογὴ ἄλλου ἐπαγγέλματος· ἢ ἀπόφασις αὐτῆ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ἣν οἱ διδάσκαλοι ἐσημείωσαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος περὶ τῶν μαθητῶν, ἐπιτρέπεται δὲ τοῖς μαθηταῖς νὰ ζητήσωσιν ἐν ἀνάγκῃ ἐπαναληπτικὴν ἐξέτασιν. Ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως ταύτης ὑποβάλλονται ἅπαντες οἱ μαθηταί εἰς γραπτὰς καὶ προφορικὰς ἐπὶ προδιδασμῶ ἐξετάσεις· καὶ αἱ μὲν γραπτὰ περιλαμβάνουσιν ἐκθέσεις ἐν τῇ γερμανικῇ ἢ τῇ δευτέρᾳ ἐθνικῇ γλώσσῃ, ἐν τῇ λατινικῇ καὶ τῇ ἑλληνικῇ, τοῖς μαθηματικοῖς καὶ τῇ ἱστορίᾳ. Ἐπὶ τούτῳ ὑπαγορεύονται τὰ θέματα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, λύονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐντὸς τῆς τάξεως αὐτῶν, διορθοῦνται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου καὶ ὑποβάλλονται εἰς τὸν διδάσκαλον τοῦ αὐτοῦ μαθήματος τῆς ἀνωτέρας ἐπομένης τάξεως, ἀμρότεροι δὲ γνωμοδοτοῦσι περὶ τῆς ἀξίας τοῦ γραπτοῦ θέματος. Αἱ δὲ προφορικαὶ ἐξετάσεις περιλαμβάνουσιν πάντα τὰ μαθήματα καὶ τελοῦνται ἐν ἐκάστῃ τάξει παρόντος τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν διδασκάλων τοῦ σχετικοῦ μαθήματος τῆς τε τάξεως ταύτης καὶ τῆς ἀμέσως ἀνωτέρας.

Αἱ ἰδιωτικὸν ὅπως χαρακτηρᾶ ἔχουσαι καὶ ἐπὶ προδιδασμῶ γινόμεναι ἐξετάσεις αὗται δὲν γίνονται δημοσίᾳ, οὔτε ἐπιτρέπεται ἡ παρουσία ξένου τινός.

Ἡ δὲ βαθμολογία ἐν τῷ ἐνδεικτικῷ ἐκάστης ἑξαμηνίας ἀφορᾷ: α'.) τὰ ἦθη· β'.) τὴν ἐπιμέλειαν· γ'.) τὸν ἀποκτηθέντα βαθμὸν ἐκάστου

μαθήματος δ'.) τὸν γενικὸν βαθμὸν προόδου, καὶ ε'.) τὸν αὐξοντα ἀριθμὸν τοῦ μαθητοῦ, καταρτιζόμενον ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς ἀξίας τῶν βαθμῶν τῶν διαφορῶν μαθημάτων. Οἱ βαθμοί, οὓς θέλουσιν ἐφαρμόζει οἱ διδάσκαλοι κατὰ τὴν βαθμολογίαν ταύτην, εἰσὶν οἱ ἐξῆς κατὰ σειράν κατιούσαν : α'.) ἤθη : παραδειγματικά, ἀξιεπαινα, κατὰλληλα, ἤττον κατὰλληλα, ἀκατάλληλα· β'.) ἐπιμέλεια : ἀρκῆς, ἱκανοποιούσα, ἱκανή, ἀνώμαλος, μικρά· γ'.) βαθμοὶ τῶν μαθημάτων : ἀριστα, ἐξαιρέτως, ἀξιεπαίνως, ἱκανῶς, ἐπαρκῶς, ἀνεπαρκῶς, οὐδόλως ἐπαρκῶς· δ'.) ὁ δὲ γενικὸς βαθμὸς προόδου διαιρεῖται εἰς τέσσαρας κατηγορίας : ὁ μὲν πρῶτος βαθμὸς δίδεται ὁπόταν ἐν τῷ ἐνδεικτικῷ οὐδεὶς εἰδικὸς βαθμὸς μαθήματος ὑπάρχη κατώτερος τοῦ ἱκανῶς καὶ τοῦλάχιστον εἰς ἀνώτερος τοῦ ἀξιεπαίνως, προσέτι δὲ ἐὰν ἕκαστον ἐπαρκῶς ἐξουδετεροῦται ὑπὸ τινος ἀριστα ἢ ἐξαιρέτως, ὑπολειφθῆ δὲ βαθμὸς ἀνώτερος τοῦ ἱκανῶς· διὰ δὲ τὸν δεῦτερον βαθμὸν προόδου οἱ εἰδικοὶ βαθμοὶ ἱκανῶς καὶ ἐπαρκῶς ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν· ὁ τρίτος βαθμὸς προόδου δίδεται, ἐὰν ἐν τῷ ἐνδεικτικῷ περιέχεται ἔστω καὶ ἓν μόνον ἀνεπαρκῶς· ὁ δὲ τέταρτος, εἴτε ἕνεκα δύο ἀνεπαρκῶς, εἴτε ὅταν πρὸς ἓν ἀνεπαρκῶς εἰς τι μάθημα προστεθῆ ἐν ὅλως ἀνεπαρκῶς εἰς ἕτερον μάθημα. Ὁ πρῶτος βαθμὸς λοιπὸν ἀπονέμεται τοῖς ἀριστεύσασιν, ὁ δεῦτερος τοῖς ἀρκούσιν ὠριμότητι πρὸς προδιδασμὸν ἀποκτήσασιν, ὁ τρίτος ὑποχρεοῖ τοὺς λαβόντας αὐτὸν νὰ ἐπαναλάβωσι τὴν αὐτὴν τάξιν, οἷτινες χωρὶς νὰ ἀποκτήσωσι τὴν ἀναγκαίαν ὠριμότητα πρὸς προδιδασμὸν, παρέχουσιν ὁμῶς ἐλπίδας, ὅτι διὰ πλείονος ἐπιμελείας θέλουσι κατορθώσει νὰ προδιδασθῶσιν, ὁ τέταρτος τέλος βαθμὸς ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπαγόρευσιν τῆς περαιτέρω ἐξακολουθήσεως τῆς γυμνασιακῆς ἐκπαιδεύσεως· ἐπὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς προόδου οἱ βαθμοὶ τῆς διαγωγῆς δὲν ἔχουσιν ἐπιρροήν· δὲν παρέχεται ὁμῶς ὁ πρῶτος βαθμὸς εἰς τινα, ἄλλως ἀξίον αὐτοῦ, ἐὰν εἰς τὰ ἤθη λάβῃ τὸν βαθμὸν ἤττον κατὰλληλα.

Ἐκαστος τῶν βαθμῶν τούτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τῆς διαγωγῆς, ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἀριθμοὺς, οἷτινες ἀθροίζόμενοι μετὰβάλλονται εἰς γενικὸν τινα μέσον ὄρον, καθ' ὃν κατατάσσονται οἱ

μαθηταὶ ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Εἶναι δὲ τοῦτο κληροδότημα παλαιότερων συστημάτων, νὰ ἀπαγγέλληται τοῖς μαθηταῖς, τίς αὐτῶν ἐγένετο πρῶτος, τίς ὕστατος, ἀλλ' ἐγένετο παραδεκτὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅτι ἀπεδείχθη, ὅτι εἶναι ἄριστον μέσον εἰς παρότρυνσιν τῆς φιλοτιμίας καὶ ἐπιμελείας τῶν μαθητῶν.

Μετὰ πάσαν ἐξέτασιν, τόσῳ περὶ τὸ τέλος τῆς πρώτης ὄσῳ καὶ μετὰ τὴν δευτέραν ἐξαμηνίαν, ἐκδίδονται ἐνδεικτικὰ, ἐμφαίνοντα ἅπαντας τοὺς ἀνωτέρω βαθμοὺς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν συμπεράσματα, ὑπογράφονται δὲ ταῦτα ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ κοσμήτορος τῆς τάξεως· ἐὰν δὲ ἀπέλθῃ ὁ μαθητὴς ἐκ τοῦ γυμνασίου, ἐγγράφεται εἰς τὴν οἰκείαν στήλην τοῦ ἐντύπου φύλλου τοῦ ἐνδεικτικοῦ ἰσοχειρώς ὑπὸ πάντων τῶν διδασκάλων, οἵτινες καὶ ὑπογράφονται, ὁ ὑπ' αὐτῶν ὁμοίως βαθμὸς.

9. Ἐπαναληπτικαὶ ἐξετάσεις ἐπιτρέπονται τότε μόνον, ὅπταν μαθητὴς τις ἐν ἐνὶ μαθήματι ἐδείχθη ἀσθενέστερος καὶ ἐκρίθη ἀναγκαία ἢ ἐπανάληψις τῆς ἐξετάσεως τοῦ μαθήματος τούτου, ἵνα ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἢ εἰς ἀνωτέραν τάξιν μετάβασις· γίνεται δὲ αὕτη ἐξ ἐβδομάδας μετὰ τὴν λήξιν τῆς σχετικῆς ἐξαμηνίας, καθ' ἣν ἀπερασίσθη ἢ ἐπαναληπτικὴ ἐξέτασις. Ἐὰν δὲ καὶ πάλιν ἀποτύχῃ ὀφείλει νὰ ὑποστῇ νέαν ἐπαναληπτικὴν ἐξέτασιν μετὰ τὰς διακοπὰς καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πρώτης ἐξαμηνίας· κατὰ δὲ τὸ διάστημα τοῦτο δὲν δύναται νὰ λάβῃ εἰμὴ προσωρινὸν ἐνδεικτικόν, ἐν ᾧ γίνεται μνεῖα τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπαναληπτικῆς ἐξετάσεως.

Ἀπαγορεύονται αἱ ἐπαναληπτικαὶ ἐξετάσεις πρὸς βελτίωσιν τοῦ ἀπαξ ληφθέντος βαθμοῦ προόδου.

10. Συμπληρωματικαὶ ἤτοι δεύτεραι ἐξετάσεις καθίστανται ἀναγκαῖαι, ὅπταν μαθητὴς τις ἀπουσιάσῃ ἐκ τῆς ἐπὶ προβιδιασμῷ γινομένης ἀνεπισήμου ἐξετάσεως κατὰ τὴν λήξιν τῆς 6'. ἐξαμηνίας (οὐχὶ τῆς δημοσίας), ὅτε ἀποφαίνεται τὸ διδασκαλικὸν συμβούλιον, ἐὰν ὀφείλῃ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν τάξιν ἢ νὰ υποβληθῇ κατόπιν εἰς ἐξέτασιν· αἱ τοιαῦται δὲ ἐξετάσεις συνήθως τελοῦνται πρὸ τῆς ἐνάρξεως

τοῦ ἐπομένου σχολικοῦ ἔτους, ἐάν δὲ ἀσθενείας ἕνεκεν μαθη-
τῆς τις μόνον μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς νέας ἐξαμηνίας ἐμφανισθῇ,
τότε, μόνον ἐάν τὸ παρελθὸν τοῦ μαθητοῦ τούτου δικαιοῖ εἰς κα-
λὰς περὶ τῆς προσόδου αὐτοῦ ἐλπίδας, ἐπιτρέπεται αὐτῷ ἐκτάκτως
ἢ συμπληρωματικὴ ἐξέτασις.

11. Ἐνδεικτικὰ ἀποφοιτήσεως δίδονται ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν γο-
νέων ἢ κηδεμόνων, ὅταν μαθητῆς τις ἀναγκασθῇ νὰ ἀπέλθῃ πρὸ
τῆς λήξεως ἐξαμηνίας τινός· τὰ τοιαῦτα δὲν ἐμφαίνουσι βαθμὸν
προόδου, ἀλλὰ μόνον τὰς κρίσεις τῶν διαφόρων ὀνομαστῶν διδασκά-
λων μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ μαθητοῦ, ἀναφέρε-
ται δὲ ῥητῶς ἐν αὐτοῖς ἢ ἡμέρα τῆς ἀποχωρήσεως. Ἐννοεῖται δὲ,
ὅτι οἱ μετὰ τὴν λήξιν ἐξαμηνίας τινός ἀποχωροῦντες δύνανται νὰ
μεταχειρισθῶσιν ὡς ἐνδεικτικὸν ἀποφοιτήσεως τὸ τακτικὸν αὐτῶν
ἐνδεικτικόν· ἐξυπκούεται ὁμοως, ὅτι ὁ ἀποχωρῶν ἐκ τινος γυμνασίου
ὀφείλει ἐξ ἀβροφροσύνης καὶ προσωπικῶς τοῦτο νὰ γνωστοποιήσῃ
τῷ διευθυντῇ καὶ τοῖς διδασκάλοις αὐτοῦ. Καὶ οἱ ἀποβληθέντες
ἐκ τοῦ γυμνασίου μαθηταὶ λαμβάνουσιν ἀποφοιτητήριον, ἐνῶ συγ-
χρόνως σημειοῦνται οἱ λόγοι τῆς ἀποβολῆς αὐτῶν. Ἐὰν ὁμοως
μαθητῆς τις, φοβούμενος τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιδικασθείσης αὐτῷ ποι-
νῆς, ἀποχωρήσῃ αὐτογνωμόνως ἐκ τοῦ γυμνασίου, δὲν δύναται
πλέον νὰ λάβῃ ἀποφοιτητήριον.

12. Δημόσιαι ἐξετάσεις δὲν εἰσὶν ὑποχρεωτικαὶ καὶ τελοῦνται
μόνον εἰς τινα γυμνάσια, ἔνθα διετηρήθη τὸ σύστημα τῆς ἀπονομῆς
βραβείων ἢ ἔνθα ἐπιθυμεῖ ἢ πολιτικὴ ἀρχὴ τὴν τοιαύτην τελετὴν
χάριν πολιτικῶν λόγων. Αἱ τοιαῦται ἐξετάσεις διαρκοῦσι τὸ πολὺ
μίαν ἡμέραν δι' ἐκάστην τάξιν.

13. Ἀπολυτήριοι ἐξετάσεις ἤτοι ἐξετάσεις ὠριμότητος (Maturitaetspruefungen) τελοῦνται κατὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας ἐξα-
μηνίας τῆς ὀγδόης τάξεως, ἀντὶ τῶν ἐπὶ προδιβασμῶ ἐξετά-
σεων τῶν λοιπῶν τάξεων καὶ σκοποῦσι τὴν ἐπαλήθευσιν τῆς ὠ-

ριμότητος τοῦ μαθητοῦ, ὅπως φοιτῇ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Μόνον εἰς τὰ δημόσια γυμνάσια τελοῦνται τοιαῦται ἐξετάσεις. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ υποβληθῶσιν εἰς τὰς ἀπολυτηρίου ἐξετάσεις δηλοῦσι τοῦτο ὄψο μήνας πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐξαμηνίας πρὸς τὸν κοσμητορᾶ, ἐπισυναπτόντες τῇ ἀναφορᾷ αὐτῶν ἔγγραφον αἰτήσιν τῶν γονέων ἢ ἐπιτρόπων, ἐν ἧ καὶ οὗτοι ἐκφράζονται ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ υποβληθῇ ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐξέτασιν. Τὸ διδασκαλικὸν συμβούλιον, ᾧ ἀπόκειται ἡ ἐκδίκασις τῶν αἰτήσεων τούτων, δύναται νὰ συμβουλευθῇ τινὰ ν' ἀποστῇ τῆς ἐξετάσεως ταύτης, οὐδέποτε ὅμως ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ μὴ παραδεχθῇ μαθητὴν τινὰ.

Αἱ ἀπολυτήριαι ἐξετάσεις εἰσὶ γραπταὶ καὶ προφορικαί· αἱ μὲν γραπταὶ περατοῦνται ἓνα μῆνα πρὸ τῆς λήξεως τῆς δευτέρας ἐξαμηνίας, αἱ δὲ προφορικαὶ 15 ἡμέρας μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς. Ὅρίζεται δὲ καὶ δευτέρα προλεσμία διὰ τοὺς δι' ἰσχυροὺς λόγους μὴ ἐγκαίρως ἐμφανισθέντας, τοῦτο ὅμως κατόπιν νέας αἰτήσεως καὶ ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν γυμνασίων τοῦ σχετικοῦ νομοῦ ἢ κράτους· ὁ αὐτὸς ἐπιθεωρητὴς ὑπαγορεύει τὰ θέματα τῆς γραπτῆς ἐξετάσεως τῇ προηγουμένη γνωμοδοτήσει τῶν οἰκείων διδασκάλων καὶ ἐπιθεωρεῖ τὰς γραπτὰς λύσεις τῶν ἐξεταζομένων, ἀφοῦ αὐταὶ διορθωθῶσι καὶ βαθμολογηθῶσιν ὑπὸ τῶν διδασκάλων. Συνίσταται δὲ ἡ γραπτὴ ἐξέτασις α'.) εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν θεμάτων τινος ἢ τοι ἐκθέσεως ἰδεῶν ἐν τῇ γερμανικῇ γλώσσῃ, ἐφ' ᾧ χορηγεῖται τῷ ἐξεταζομένῳ πεντάωρον διάστημα· β'.) εἰς τινὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ λατινικοῦ (2 ὥρ.) ἢ εἰς τὸ λατινικὸν (2 ὥρ.), γ'.) εἰς τινὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ (3 ὥρ.), δ'.) εἰς μαθηματικὴν τινὰ ἐργασίαν (4 ὥρ.) καὶ ε'.) εἰς τὴν σύνταξιν διατριβῆς τινος ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐθνικῇ γλώσσῃ ἢ ἐτέρᾳ τινὶ νεωτέρᾳ. Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις ἄλλων βοηθημάτων ἢ βιβλίων ἢ σημειώσεων, εἰμὴ μόνον τῶν σχετικῶν λεξικῶν καὶ τῶν λογαριθμικῶν πινάκων. Αἱ γραπτὰ ἐξετάσεις γίνονται ἐν κλειστῷ δωματίῳ τῇ ἐπιτηρήσει τῶν διδασκάλων τῆς ἀνωτάτης τάξεως ἐναλλασσομένων· καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀπόπειρα ὅλου ἐκ μέρους τοῦ ἐξεταζομένου ἐπιφέρει τὴν

ἐκ νέου ἐξέτασιν αὐτοῦ εἰς νέα ζητήματα, ἐν περιπτώσει δὲ ὑποτροπῆς ἀποκλείεται τῆς ἐξετάσεως μέχρις ἐτέρας ἐποχῆς ἐξετάσεων, σημειοῦται δὲ ἐν τῷ ἀπολυτηρίῳ ἢ πράξις αὐτοῦ.

Αἱ δὲ προφορικαὶ ἐξετάσεις γίνονται ὑπὸ τὴν προσωπικὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν γυμνασίων ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ, ὅστις καὶ ὁρίζει τὴν ἡμέραν αὐτῆς, τὴν σειρὰν τῶν ἐξετασθησομένων μαθημάτων καὶ τὴν διάρκειαν τῆς ἐξετάσεως ἐκάστου μαθηματος· τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐξετασθησομένων μαθητῶν ὁρίζει τὸ διδασκαλικὸν συμβούλιον τοῦ γυμνασίου. Ἐξετάσται εἰσὶν οἱ σχετικοὶ διδάσκαλοι τῆς ἀνωτάτης τάξεως, ἀλλὰ δικαιοῦται ὁ ἐπιθεωρητὴς ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ νὰ ἀπευθύνῃ, ἂς ἂν θέλῃ ἐρωτήσεις. Ἐκτὸς τῶν διδασκάλων τοῦ γυμνασίου μόνον εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ τόπου καὶ τοὺς ἀνωτέρους ἐκπαιδευτικοὺς πολιτικοὺς ὑπαλλήλους καὶ εἰς τοὺς γονεῖς ἢ ἐπιτρόπους τῶν ἐξεταζομένων ἐπιτρέπεται ἢ εἴσοδος εἰς τὰς ἐξετάσεις ταύτας.

Τὰ ἀντικείμενα τῆς προφορικῆς ἐξετάσεώς εἰσιν· ἱερά, γερμανικὴ γλῶσσα, δευτέρα ἐθνικὴ γλῶσσα (προχριστιανική), λατινικὰ, ἑλληνικὰ, μαθηματικὰ, ἱστορία, γεωγραφία καὶ φυσικὴ· ἡ δὲ φυσικὴ ἱστορία, ἡ χημεία καὶ ἡ φιλοσοφικὴ προπαιδευτικὴ δὲν ἀποτελοῦσιν ἀντικείμενα τῶν ἐξετάσεων.

Εἶναι καθήκον τῶν ἐξεταστῶν νὰ ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις, ἐξ ὧν θέλει προκύψῃ ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις καὶ στερεὰ βᾶσις τῆς ἐκ τῆς ὅλης διδασκαλίας προσκτηθείσης ὑπὸ τοῦ ἐξεταζομένου ἐπιστημονικῆς παιδείας· δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀπαιτῶσι λεπτομερείας οὐδὲν μέτρον ἀσφαλείας πρὸς ἐκτίμησιν τῆς πνευματικῆς ἰκανότητος τοῦ ἐξεταζομένου παρέρχουσας· οὐδόλως δὲ πρέπει νὰ νομίζωσιν οἱ μαθηταὶ, ὅτι, ὅπως ὑποστῶσι καλῶς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, ὀφείλουσι κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς τελευταίας ἐξαμηνίας νὰ ἀποστηθίζωσι μηχανικῶς τὰ μέχρι τοῦδε διδασκόμενα· ὡς πρὸς δὲ τὰς γραπτὰς ἐξετάσεις θέλει ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν ἰδεῶν διακλάμπει ἡ γενικὴ παιδεία τοῦ μαθητοῦ καὶ δηλοῦται ὅτι ἀντιλαμβάνεται, σκέπτεται καὶ ἐκφράζεται ὀρθῶς, ὅτι κατατάττει σαφῶς τὰς ἰδέας αὐτοῦ καὶ εὐχερῶς γρά-

ται τῇ γλώσσῃ· ἔθεν θέλει ληφθῆ θέμα διὰ τὴν ἐκ τοῦ μαθήματος τῆς γερμανικῆς γλώσσης γραπτὴν ἐξέτασιν κείμενον ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς γυμνασιακῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ κύκλου τῶν ἰδεῶν τοῦ μαθητοῦ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἐγένετο προηγουμένως παρομοία ἐργασία ἐπὶ παρομοίου θέματος κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μαθημάτων. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ διὰ τὸ θέμα τῆς τε λατινικῆς καὶ ἐλληνικῆς μεταφράσεως, ὅπερ ὀφείλει νὰ ᾔηται ἐκ τῶν μὴ διδαχθέντων εἰσέτι· τὰ δὲ μαθηματικὰ τέλος θέματα θέλουσιν ἐκλεχθῆ εἰς τὸν τρόπον, ὥστε νὰ μὴ ὦσιν ἐπανάληψις προηγουμένων παρομοίων θεμάτων, ἀλλὰ νὰ ἐμφαίνωσι τὴν ἀσφαλῆ συνοικείωσιν τοῦ μαθητοῦ μετὰ τῆς ἐπιστήμης ταύτης.

Καθ' ὅλου δὲ συνοφίζονται ἐν τοῖς ἐξῆς αἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἐξεταστῶν ὡς πρός τε τὴν ἐξέτασιν καὶ τὴν βαθμολογίαν τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων· α'.) γερμανικὴ γλῶσσα, ἱστορικὴ περίληψις τῆς φιλολογίας καὶ συνοικείωσις μετὰ τῶν ἐξεχόντων ἔργων αὐτῆς δι' ἰδίᾳς ἀναγνώσεως· β'.) δευτέρᾳ ἐθνικῇ γλῶσσᾳ, τελειότης τῆς ἐγγράφου καὶ προφορικῆς ἐκφράσεως καὶ γνῶσις τῆς σχετικῆς φιλολογίας· γ'.) λατινικὴ γλῶσσα, ἐντελής γνῶσις τῶν διδαχθέντων συγγραφέων Καίσαρος, Λιβίου, Κικέρωνος, Τακίτου, Βιργιλίου, Ὀρατίου κατὰ τε τύπον καὶ περιεχόμενον, ἐλευθέρα ἐξήγησις, ἐτυμολογία, τεχνολογία καὶ σύνταξις χωρίου τινὸς ἀγνώστου, ἀπρόσκοπτος ἀνάγνωσις καὶ γνῶσις τῶν μέτρων τῆς λυρικῆς τοῦ Ὀρατίου ποιήσεως· δ'.) ἐλληνικὴ γλῶσσα, γνῶσις τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ ὕφους τοῦ Δημοσθένους, Ἡροδότου, Ὀμήρου, Πλάτωνος καὶ Σοφοκλέους, ἀνάγνωσις καὶ ἐξήγησις ἀγνώστων χωρίων τῶν συγγραφέων τούτων, τεχνολογία, σύνταξις κτλ. ε'.) ἱστορία καὶ γεωγραφία, ἐντελής γνῶσις τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων μέχρις Ἀλεξάνδρου καὶ Αὐγούστου, περίληψις ἐκ τῆς μέσης καὶ νεωτέρας ἱστορίας, λεπτομερέστερον δὲ τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς αὐστριακῆς μοναρχίας· προσέτι δὲ τὰ κυριώτερα ἐκ τῆς μαθηματικῆς, φυσικῆς καὶ πολιτικῆς γεωγραφίας· ς'.) μαθηματικὴ ἐν τῇ ἐπιπεδομετρίᾳ καὶ τριγωνομετρίᾳ ὁ ἐξεταζόμενος πρέπει νὰ ᾔηται τοσοῦτον ἐξησκημένος, ὥστε νὰ λύῃ μετὰ σύντο-

μον σκέψιν προβλήματ' ἀποδείξεις θεωρημάτων δοθέντων αὐτῶ, πρέπει νὰ λύη εὐχερῶς πρωτοβαθμίους ἐξισώσεις μὲ πλειοτέρας ἀγνώστους καὶ δευτεροβαθμίους μὲ μίαν τοιαύτην, νὰ ὑπολογίζη εὐχερῶς διὰ λογαρίθμων καὶ νὰ γνωρίζη τοὺς ἀλγεβρικοὺς κανόνας· ἔξ φυσικῆ, εὐχερῆς ἐξήγησις τῶν κυριωτέρων φυσικῶν φαινομένων ἐξ ὄλων τῶν κλάδων τῆς φυσικῆς· ἡ.) χημεία, γνῶσις τῶν ἰδιοτήτων τῶν ἀμετάλλων καὶ μετάλλων καὶ τῶν ἐφαρμογῶν αὐτῶν.

Μετὰ τὸ πέρασ ἐκάστης ἡμέρας ἐξετάσεων συνέρχονται εἰς συνδιάσκεψιν πάντες οἱ διδάσκαλοι τῆς ὁγδότης καὶ ὁ τῶν μαθηματικῶν τῆς ἐβδόμης τάξεως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν γυμνασίων ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ καὶ ἀποφαινόμενοι περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐξετάσεως διὰ πλειονοψηφίας, ἔχει δὲ ἐν ἰσοψηφίᾳ ὁ ἐπιθεωρητὴς τὴν νικῶσαν.

Ἐν τῷ ἐνδεικτικῷ τῆς ἀπολυτηρίου ἐξετάσεως, ἦτοι τῷ ἀπολυτηρίῳ, ἐμφαίνεται ἐκτὸς τῆς ἠθικῆς διαγωγῆς τοῦ ἐξεταζομένου καὶ ἡ κρίσις περὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα ἀντικείμενα, καθὼς καὶ ἂν ἱκανοποιῇ ἐν συνόλῳ τὰς νομίμους ἀξιώσεις, ὅπερ γίνεται διὰ τῶν χαρακτηριστικῶν, ἱκανοποιεῖ ἄριστα, ἱκανοποιεῖ καὶ δὲν ἱκανοποιεῖ τέλος δὲ ἡ δήλωσις, ὅτι ἐκρίθη ὄριμος διὰ τὴν εἰς τὸ πνευματικόν φοίτησιν ἢ οὐ, τοῦθ' ὅπερ γίνεται διὰ τῶν χαρακτηριστικῶν ὄριμος καὶ οὐχ ὄριμος.

Ἐννοεῖται, ὅτι εἰς τὰς ἀπολυτηρίου ἐξετάσεις ὑποβάλλονται μόνον οἱ προβιβάσιμοι τῆς ὁγδότης τάξεως, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη· ἐὰν δμως κατὰ ταύτας ἀποτύχη τις καὶ δὲν κριθῇ ὄριμος, τότε ἐν τισὶ περιπτώσεσιν οὐχὶ ἐντελοῦς ἀποτυχίας ἐπιτρέπεται τοῖς ἐξεταζομένοις ἀντὶ τῆς ἀναγκαστικῆς εἰς τὴν ὁγδότην τάξιν τοῦ γυμνασίου ἢ ἐπανάληψις τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων, ἡτις ἐπίσης γίνεται ἔγγραφος καὶ προφορικῆ· τρίτη δὲ τις ἀπολυτήριος ἐξέτασις εἶναι ὅπως ἀπράδεκτος. Μιθηταὶ λαβόντες δεύτερον βαθμὸν προσόδου κατὰ τὴν ἐπὶ προβιβάσῳ ἐξέτασιν τῆς ὁγδότης τάξεως δύνανται, ὑφισταμένης δεδικαιολογημένης ἀνάγκης, νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἀπολυτήριον ἐξέτασιν ὑστέραν καὶ κατ' ἄλλην ἢ τὴν κανονικὴν προθε-

σμίαν· οἱ δὲ τὸν τρίτον βαθμὸν προόδου ἀποκτήσαντες, μόνον ἀφοῦ ἐπαναλάβωσι τὴν ὑψόστην τάξιν γίνονται δεκτοὶ εἰς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις.

Διὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις εἰσπράττεται δικαίωμα φιορ. 2, 10 (δρ. 3, 25).

Ἡ διάρκεια τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐν τοῖς γυμνασίοις εἶναι δεκάμηθος ὅσοι ἀπὸ τῆς 1. Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 31. Ἰουλίου ἢ ἀπὸ τῆς 1. Νοεμβρίου μέχρι τῆς 31. Αὐγούστου· ἐκάστη δὲ ἑξαμηνία περιλαμβάνει πέντε μῆνας.

14. Περὶ ἰδιοδιδάκτων μαθητῶν. Ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία τῶν γυμνασιακῶν μαθημάτων δύναται κατὰ δύο τρόπους νὰ ἐκτελεσθῇ, εἴτε διὰ τῆς ἐγγραφῆς τῶν ἰδιοδιδάκτων εἰς τι δημόσιον γυμνάσιον, εἴτε καὶ ἄνευ αὐτῆς.

α'.) Ἐγγεγραμμένοι ἰδιοδιδάκτοι μαθηταί. Οἱ τοιοῦτοι ὀφείλουσι ν' ἀκολουθῶσιν αὐστηρῶς τὴν πορείαν τῆς διδασκαλίας τῶν γυμνασίων, χωρὶς νὰ ἐπισκέπτωνται αὐτὰ, ὀφείλουσιν ὅμως νὰ παρευρίσκωνται εἰς πᾶσιν ἑξαμηνιαίαν ἐξέτασιν· δὲν δύνανται νὰ ὑπερπηδήτωσι τάξιν τινὰ δι' ἐξετάσεως, εἰμὴ ἐὰν μεταβῶσιν εἰς τοὺς μὴ ἐγγεγραμμένους ἰδιοδιδάκτους. Ὑποβάλλονται δὲ εἰς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις μόνον μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρόνου, ὃν ἤθελον διακύσει ὡς δημόσιοι μαθηταὶ μέχρι τῆς ὑψόστης τάξεως τοῦ γυμνασίου τούτου.

Ἢέλουσι δὲ καταβάλλει οἱ ἐγγεγραμμένοι ἰδιοδιδάκτοι α'.) δικαίωμα πρώτης ἐγγραφῆς φιορ. 2, 10 (δρ. 3, 25). β'.) ἐν ἀρχῇ ἐκάστης ἑξαμηνίας τὸ σύνολον τῶν διδάκτρων· γ'.) δι' ἐκάστην ἑξαμηνιαίαν ἐξέτασιν δικαίωμα φιορ. 12 (δρ. 30). Προκειμένου νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰς ἐξετάσεις ὀφείλουσι νὰ προσαγάγωσιν ἐνδεικτικὸν διδασκάλου τῶν ἱερῶν, εἴτε καθολικοῦ, εἴτε ὀρθοδόξου, εἴτε ἰσραηλίτου ἱερέως, νὰ προσέρχωνται συνοδευμένοι ὑπὸ προσώπων ἱκανῶν νὰ παράσχωσιν ἐγγύησιν εἰς τὸ διδασκαλικὸν συμβούλιον περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ ἐξεταζομένου, εἰς ἣν ὀφείλει τοῦτο σπουδαίως νὰ προσέχη. Λί ἐξετάσεις γίνονται ὡσαύτως ἔγγραφοι καὶ προφορικαί. ἀναφέρεται δὲ ῥητῶς ἐν ταῖς ἑξαμηνιαίαις ἐνδει-

κτικοίς, ὅτι εἰσὶν ἰδιοδιδάκτοι. Εἰσὶ δὲ ταῦτα ὅμοια πρὸς τὰ τῶν δημοσίων μαθητῶν, δὲν συμπληροῦνται δὲ οἱ βαθμοί, οἵτινες μόνον κατόπιν προσωπικῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν δημοσίαν διδασκαλίαν δύνανται νὰ ληθῶσιν· ὡς πρὸς δὲ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις ἰσχύουσιν ὅπως καὶ διὰ τοὺς δημοσίους μαθητάς. Ἐπιτρέπεται τοῖς ἐγγεγραμμένοις ἰδιοδιδάκτοις νὰ εἰσέλθωσιν ἐν ἀρχῇ ἐκάστης ἐξαμηνίας ὡς δημόσιοι μαθηταὶ ἄνευ τινος διατυπώσεως.

β.) Μὴ ἐγγεγραμμένοι ἰδιοδιδάκτοι μαθηταί. Μαθηταὶ ἰδιοδιδάκτοι μὴ ἐγγεγραμμένοι εἰς τι δημόσιον γυμνάσιον δὲν εἰσὶν ὑποχρεωμένοι νὰ ἀκολουθῶσι τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τοῦ προγράμματος αὐτοῦ. Δὲν ἐπιτρέπεται αὐτοῖς ἢ ἄμεσος εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους ἰδιοδιδάκτους μετάβασις, ἀφ' ἑτέρου ὅμως δύνανται κατόπιν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων νὰ εἰσέλθωσιν ὡς δημόσιοι μαθηταὶ εἰς τὰ γυμνάσια, ὀριζομένης αὐτοῖς τῆς τάξεως, εἰς ἣν θέλουσιν εἰσέλθει ἀναλόγως τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐξετάσεων. Μετὰ δὲ τὰς ἐξετάσεις ταύτας δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐγγεγραμμένων ἰδιοδιδάκτων. Ἀπαιτεῖται παρὰ τοῦ βουλομένου νὰ ὑποστῇ εἴτε ἐξετάσεις οἰασδήποτε τάξεως, εἴτε ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις νὰ προσαγάγῃ ὡσαύτως ἐνδεικτικὸν ἱερῶν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ ἀνεγνωρισμένου ἱερέως καθολικῆς, ὀρθοδόξου, διαμαρτυρουμένης ἢ ἐβραϊκῆς θρησκείας.

Οἱ τοιοῦτοι μαθηταὶ δύνανται νὰ προσέλθωσι καὶ εἰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, ὀφείλουσιν ὅμως νὰ ἔχωσι διανύσει τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας· ὁ αὐτὸς περιορισμὸς ἰσχύει καὶ περὶ μαθητῶν, οἵτινες ὄντες πρὶν δημόσιοι μαθηταί, ἐγένοντο ὅπωςδήποτε ἰδιοδιδάκτοι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἢ τὴν τελευταίαν μόνον τάξιν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἰσχύει ἡ διάταξις τῆς προσαγωγῆς ἀποχρώσεως ἀποδείξεως περὶ τῆς χρήσεως τοῦ πρὸ τῆς ἐξετάσεως παρελθόντος χρόνου· ἐφαρμόζονται ἐπίσης τὰ ἀνωτέρω διὰ μαθητάς ἰδιοσυντηρήτων καὶ μὴ δημοσίων γυμνασίων.

Ἐκαστος ἰδιοδιδάκτος μαθητῆς μὴ ἐγγεγραμμένος ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ διὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις εἰς τι δημόσιον γυμνάσιον δικαίωμα φιορινίων 12 (δραχ. 30) καὶ ἴσον ποσὸν ὡς δικαίωμα

διὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, ἀπαλλάσσεται ἐξ τῶν διδάκτρων τῶν προηγουμένων τάξεων.

Ὅφείλουσι λοιπὸν οἱ ἰδιοδιδάκτοι δεκαοκταέται μαθηταί, οἱ βουλόμενοι νὰ ὑποστώσιν ἀπολυτήριον ἐξέτασιν, νὰ ζητήσωσι τοῦτο τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους δι' ἀνοροῦρας αὐτῶν πρὸς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν· θέλουσιν ἀναφέρει ὄνομα, ἐπώνυμον, φιλίαν, θρησκείαν, κατοικίαν, ὄνομα καὶ ἐπάγγελμα τῶν γονέων ἢ ἐπιτρόπων, πάντα τὰ ἐνδεικτικὰ προηγουμένων ἐξετάσεων καὶ δικαιολογήσει ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν τὸν μέχρι τοῦδε χρόνον. Τοιαῦται ἀπολυτήριοι ἐξετάσεις γινόμεναι ἀνευ τῆς διαταγῆς τῆς προϊσταμένης διοικητικῆς ἀρχῆς ἤθελον θεωρεῖσθαι ἀνίσχυροι καὶ μὴ γινόμεναι. Ἡ ἀρχὴ αὕτη δύναται, πληροφορηθεῖσα, ὅτι ὁ αὐτῶν ὑπέπεσεν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν πτωτικῶν νόμων προβλεπόμενον σφάλμα, ὅτι στερεῖται τῆς διανοητικῆς ἰκανότητος ἢ καὶ τῆς προαπαιτουμένης παιδείας, ν' ἀπορρίψῃ τὴν αἴτησιν ταύτην, μάλιστα δὲ, ὅταν πληροφορηθῇ, ὅτι διὰ δόλου ἢ ψευδοῦς δηλώσεως ἠθέλησε νὰ ἀποκτήσῃ τὰ δικαιώματα τοῦ ὑποψηρίου τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων.

Αἱ ἐξετάσεις τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων ἰδιοδιδάκτων γίνονται αὐστηρότερον τῶν λοιπῶν μαθητῶν καὶ περιλαμβάνουσιν ἐν αὐταῖς ὡς ὑποχρεωτικὰ ἀντικείμενα τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν προπαιδευτικὴν. Τὸ δὲ ἐνδεικτικὸν τῶν ὡς εἴρηται ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἐκδίδεται ὡς καὶ τὸ τῶν δημοσίων μαθητῶν.

γ'.) *Μετάβασις ἀπὸ τῶν δημοσίων μαθητῶν εἰς τοὺς ἰδιοδιδάκτους.* Δημόσιοι μαθηταὶ δύνανται ἐν παντὶ χρόνῳ νὰ μεταβῶσιν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους ἢ μὴ ἐγγεγραμμένους ἰδιοδιδάκτους, ὑποβάλλονται ὅμως εἰς τὰς αὐτάς, ὡς οἱ λοιποὶ ἰδιοδιδάκτοι μαθηταὶ διατυπώσεις προκειμένου περὶ ἐξετάσεων.

Β' ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ.

1. **Σκοπός.** Σκοποῦσι τὰ βιοτεχνικὰ σχολεῖα τὴν παροχὴν γενικῆς παιδείας ἀνεὺ τῆς χρήσεως τῶν ἀρχαίων κλασικῶν γλωσσῶν, εἴτε συμπληροῦντα βαθμὸν τινα ἐπαρκῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τοὺς ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον εἰσερχομένους, εἴτε προπαρασκευάζοντα τοὺς εἰς τὰ πολυτεχνεῖα μεταβαίνοντας.

2. **Εἶδη.** Ὑπάρχουσι πλήρη βιοτεχνικὰ σχολεῖα περιέχοντα ἐξ, καὶ κατώτερα συνιστάμενα μόνον ἐκ τριῶν τάξεων· ἕκαστον δὲ πλήρες βιοτεχνικὸν σχολεῖον περιλαμβάνει τότε κατώτερον καὶ τὸ ἀνώτερον.

α) Τὸ κατώτερον βιοτεχνικὸν σχολεῖον παρέχει αὐτοτελῆ, ὡς εἴρηται, παιδευσιν διὰ τοὺς κύκλους τῶν τὰς κοινὰς ἀστικὰς ἢ ἀγροτικὰς τέχνας μετερχομένων· ἐν αὐτῷ διδάσκονται τὰ διάφορα ἀντικείμενα διὰ μεθόδου δημόδου, προσαρτῶνται δὲ εἰς τινὰς πόλεις, τότε δὲ ἰδίως τῇ δαπάνῃ τῶν σχετικῶν δήμων, καὶ ἕτεραι τάξεις συμπληρωματικαί, ἐπιδιώκουσαι τὴν τοῦ ἐμπορίου ἢ τῶν τεχνῶν διδασκαλίαν. Δὲν ἀποτελεῖ δὲ πάντοτε τὸ κατώτερον βιοτεχνικὸν σχολεῖον μέρος πλήρους βιοτεχνικοῦ σχολείου, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἀθυπόστατα, διακρινόμενα τῶν ἀνωτέρω περιγραφέντων μὴ ἀθυποστάτων κατωτέρων βιοτεχνικῶν σχολείων ἢτοι ἀστικῶν σχολείων, διότι, ἐνῶ τὰ ἅλα δὲν εἰσὶν εἰμὴ εὐρύτερα κύρια σχολεῖα, διοικούμενα ὑπὸ τῶν αὐτῶν ὡς ἐκεῖνα διευθυντῶν καὶ ἔχοντα τὸ αὐτὸ διδασκαλικὸν συμβούλιον, συνίστανται δὲ ἐκ δύο μόνον ἢ τὸ πολὺ τριῶν τάξεων, δὲν ἔχουσι πλειοτέρους τῶν πέντε διδασκάλων, καὶ ἂν ἐκ τριῶν τάξεων συνίστανται, ἀνηκόντων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ μὴ φερόντων τὸν τίτλον τῶν καθηγητῶν, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ παρ' αὐτῶν εἰμὴ ἀπορριπτητήριον γυμνασίον ἢ τοιοῦτον ἐκ τῆς πέμπτης τάξεως τοῦ πλήρους βιοτεχνικοῦ σχολείου, — τούναντιον τὰ ἀθυπόστατα κατώτερα βιοτεχνικὰ σχολεῖα ἔχουσιν ἴδιον διευθυντὴν, ἴδιον διδασκαλικὸν συμβούλιον καὶ ὑπάρχοντα ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν σχετικὴν διοικητικὴν ἀρχήν· οἱ δὲ διδάκταλοι, τοῦλάχιστον ἐξ τῶν ἀριθμῶν, ἔχουσι τὸν βαθμὸν τῶν γυμνασιακῶν διδασκάλων.

δικαιοῦνται μετὰ τριῶν ἐτῶν ἐπιτυχῆ διδασκαλίαν τοῦ τίτλου τοῦ καθηγητοῦ, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσιν ἀπολυτήριον τοῦ γυμνασίου ἢ τοῦ πλήρους βιοτεχνικοῦ σχολείου, ἔτι δὲ καὶ ἀπόδειξιν τριετοῦς ἀκροάσεως τῶν μαθημάτων τοῦ πανεπιστημίου ἢ τοῦ πολυτεχνείου, τέλος δὲ ὑποβάλλονται καὶ εἰς ἰδιαιτέρας ἐξετάσεις πρὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν. Ἐνεκὰ δὲ τῶν διαφορῶν τούτων δὲν δύναται μαθητὴς τῶν ἀστικῶν σχολείων νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἀντιστοιχοῦσαν τάξιν τοῦ ἄλλως ἰσοβαθμίου ἀνθυποστάτου βιοτεχνικοῦ ἄνευ προηγουμένης εἰσιτηρίου δοκιμασίας.

6) Τὸ δὲ ἀνώτερον βιοτεχνικὸν σχολεῖον συνεχίζει τὴν ἐν τῷ κατωτέρῳ ἀρξαμένην διδασκαλίαν διὰ μεθόδου ἐπιστημονικωτέρας ἀποπερατοῦ τὸ μέτρον τῆς γενικῆς κανονικῆς παιδείας, ἣν δύναται τις νὰ ἀποκτήσῃ ἐν τῷ βιοτεχνικῷ σχολείῳ καὶ εἶναι τὸ εἰδικὸν προπαρασκευαστικὸν σχολεῖον διὰ τὰς πολυτεχνικὰς σπουδὰς. Καὶ ἐνταῦθα ἰσχύει ὡς πρὸς τὴν διαίρεσιν εἰς δημόσια καὶ ἰδιωτικά τὸ περὶ γυμνασίων λεχθέν.

Οἱ διδάσκαλοι τῶν βιοτεχνικῶν σχολείων μισθοδοτοῦνται κατ' ἀναλογίαν διὰ φιορινίων 840—1260 ἤτοι δρ. 2100—3150, ἀξάνονται δὲ οἱ μισθοὶ κατὰ πᾶσαν δεκαετίαν ἀνά φιορ. 210 ἤτοι δρ. 530 κατ' ἔτος. Δι' λόγῳ ὑπερτιμῆσεως τῶν ἐπιτηδείων πρόσθετοι ἀποδοχαί εἰσιν αἱ τῶν καθηγητῶν τῶν γυμνασίων.

3. Ἡ διεύθυνσις τῶν βιοτεχνικῶν σχολείων διέπεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν διατάξεων ὡς καὶ ἡ τῶν γυμνασίων. Ἐν ἐκάστῳ δὲ πλήρει βιοτεχνικῷ δι' ἀμφοτέρας τὰς ὑποδιαιρέσεις αὐτοῦ εἰς μόνον ὑπάρχει διευθυντής.

4. Πρόγραμμα μαθημάτων. Ἐκ τῶν κατωτέρω ἀναγραφόμενων ἕξ τάξεων αἱ τρεῖς πρῶται ἀποτελοῦσι τὸ κατώτερον, αἱ δὲ τρεῖς τελευταῖαι τὸ ἀνώτερον βιοτεχνικὸν σχολεῖον.

Α'. τάξις. Ἰερὰ μετὰ διηγημάτων ἐκ τῆς ἀγίας γραφῆς (2 ὥρας καθ' ἑβδομάδα)· γερμανικὴ γλῶσσα, ἀνάγνωσις, ἐξήγησις τοῦ ἀναγνωσθέντος, ἀνάμνησις καὶ ἀποστήθισις, ἀπαγγελία, μέρη λόγου,

γραπταί ἐξασκήσεις κατόπιν διηγημάτων ἢ περιγραφῶν (6)· δευτέρα ἐθνικὴ γλῶσσα, ἧτις εἶναι προαιρετικὴ ἢ ἀντ' αὐτῆς γαλλικὴ, ἀγγλικὴ ἢ ἰταλικὴ (2)· γεωγραφία, ἤπειροι καὶ διαιρέσεις αὐτῶν, ἀστρονομία ὅσον ἀναγκαιοῖ εἰς τὴν μαθηματικὴν γεωγραφίαν, ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις, ὅπου παρουσιασθῆ κατὰ τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας ἢ εὐκαιρία (4)· ἀριθμητικὴ, αἱ τέσσαρες πράξεις δια συγκεκριμένων καὶ ἀφηρημένων ἀριθμῶν, παραβολὴ τῶν διαφόρων νομισμάτων, μέτρων καὶ βαρῶν, διαιρετότης τῶν ἀριθμῶν, κλάσματα κοινὰ καὶ δεκαδικὰ (4)· ἐπιπεδομετρία (3)· ἰχνογραφία, στοιχεῖα τῆς ἰχνογραφῆσεως γεωμετρικῶν σχημάτων ἀνευ χρήσεως τοῦ διαβήτου, ἰδίως δι' ἀντιγραφῆς προτύπων (8), ζωολογία (3 ἐν τῇ πρώτῃ ἐξαμηνίᾳ), βοτανικὴ (3 ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐξαμηνίᾳ), καλλιγραφία (2).

Β'. τάξις. Συνέχεια τῶν ἱερῶν μετὰ διηγημάτων ἐκ τῆς ἱερᾶς γραφῆς (2), γερμανικὴ γλῶσσα, ἀνάγνωσις μετ' ἀσκήσεων, ῥήματα, ἐτυμολογία, γραπταί ἀσκήσεις περὶ τοῦ ἀναγνωσθέντος, ὅπερ θέλει λαμβάνεσθαι ἐκ θεμάτων τῆς ἱστορίας ἢ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν (7), δευτέρα ἐθνικὴ ἢ ξένη γλῶσσα (2), γεωγραφία τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, ἰδίως Αὐστρίας, διηγήματα ἐκ τῆς αὐστριακῆς ἱστορίας (4), ἀριθμητικὴ, δυνάμεις, ἐξαγωγή ῥίζης, τετραγωνικῆς καὶ κυβικῆς, ἀναλογίαι, μέθοδος τῶν τριῶν, μέθοδος τοῦ τόκου, τοῦ ἐπιτοκίου, τῆς ὑφαίρεσεως, διαιρετότης κτλ. (4), συνέχεια τῆς ἐπιπεδομετρίας μετὰ παραδειγμάτων ἐκ τῆς πρακτικῆς γεωμετρίας καὶ καταμετρικῆς, κωνικαὶ τομαὶ, στερεομετρία (3), ὀρυκτολογία (2), φυσικὴ, γενικαὶ ιδιότητες κατὰστασις τῶν σωμάτων, ὑδροστατικὴ, ἀεροστατικὴ καὶ ἀρχαὶ περὶ θερμότητος, περὶ ἀτμῶν καὶ μετεωρολογίας (4), ἰχνογραφία, ἀντιγραφή ἀντικειμένων στρογγύλων, γυψίνων προπλασμάτων, κοσμημάτων, χειρῶν, ποδῶν κτλ., ἀντιγραφή γεωμετρικῶν σωμάτων τῇ χρήσει τοῦ διαβήτου, ὁμοῦ (6), καλλιγραφία (2).

Γ'. τάξις. Λειτουργικὴ (2), γερμανικὴ γλῶσσα, ἀνάγνωσις μετ' ἀσκήσεων, ἐπιστολογραφία ἐμπορικὴ (6), δευτέρα ἐθνικὴ ἢ ξένη γλῶσσα (2), γεωγραφία τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ τῶν διὰ τὸ

ἐμπόριον σπουδαιότερων ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης κειμένων χωρῶν μετὰ τευχίων ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν χωρῶν τούτων (4), ἀριθμητικὴ, ἀσκήσεις, πρακτικοὶ ὑπολογισμοὶ εὐρυτέρων διαστάσεων, μετατροπὴ νομισμάτων καὶ ὑπολογισμοὶ συναλλαγμάτων, ἐξήγησις τούτων καὶ τῶν ἀπλουστέρων ἐμπορικῶν βιβλίων (4), οἰκοδομικὴ (3), φυσικὴ, ἀτμομηχαναὶ, ἀκουστικὴ, ὀπτικὴ, μαγνητισμὸς καὶ ἠλεκτρισμὸς μετ' ἐξηγήσεως τῶν σχετικῶν φυσικῶν φαινομένων (4), χημεία, διεξαγωγὴ τῶν κυριωτέρων μερῶν ἐξ ὀλοκλήρου τῆς χημείας, ἐφαρμοζομένης ἐπὶ τῶν διαφόρων τεχνῶν (6), ἰχνογραφία, κεφαλὰ, κοσμήματα, πρότυπα, τοποθεσίαι καθ' ὑποδείγματα καὶ γύψινα προπλάσματα (6), καλλιγραφία (2).

Δ. τάξις. Ἱερὰ περὶ πίστεως (2), γερμανικὴ γλῶσσα, ἀνάγνωσις ἐξεχουσῶν περικοπῶν τῶν κυριωτέρων ποιητῶν καὶ πεζῶν, τρόποι παραστάσεως, τὰ κυριώτερα ἐκ τῆς μυθολογίας, γραπταὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἀναγνωσθέντων ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἢ καὶ ἐξ ἰδίας πείρας (6), δευτέρα ἐθνικὴ ἢ ξένη γλῶσσα (2), γεωγραφία τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης, Ἀσίας, καὶ Ἀφρικῆς (4), μαθηματικά, ἀλγεβρα μέχρι τῶν δευτεροβαθμίων ἐξισώσεων, γεωμετρία μέχρι τῆς τριγωνομετρίας (8), περιγραφικὴ γεωμετρία καὶ γεωμετρικὴ ἰχνογραφία (3), γενικὴ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, ζωολογία, ἀνατομία τῶν ζώων καὶ γεωγραφικὴ αὐτῶν διανομὴ (2), τεχνικὴ χημεία: μέρος Α'. ἀμέταλλα (3), πρακτικαὶ ἀσκήσεις ἐν τῷ χημείῳ (4, ἤγουν δις τῆς ἐβδομάδος ἀνὰ 2 ὥρας μετὰ τὸ τελευταῖον ἑσπερινὸν μάθημα), ἰχνογραφία: ἀντιγραφὴ κεφαλῶν καὶ ἀγαλμάτων ἐκ προτύπων ἢ γυψίνων προπλάσμάτων, ἀντιγραφὴ ἀρχαίων βυζαντινῶν, ῥωμαϊκῶν, γοθικῶν ἢ ἐκ τῆς περιόδου τῆς ἀναγεννήσεως (Renaissance) κοσμημάτων, λύσεις κοσμηματολογικῶν θεμάτων (6), καλλιγραφία (1).

Ε'. τάξις. Χριστιανικὴ ἠθικὴ (2), γερμανικὴ γλῶσσα, ἀνάγνωσις, τρόποι ποιητικῶν παραστάσεων, μετρικὴ, ἐποποιία μεσαιωνικῶν, ἠρωικῶν ἢ μυθιστορικῶν παραδόσεων, γραπταὶ ἀσκήσεις καὶ συνθέσεις ἰδεῶν καὶ θεμάτων ἐκ τῶν φυσικῶν μαθημάτων, περιλήψεις, ἐπιστολαὶ, (3), δευτέρα ἐθνικὴ ἢ ξένη γλῶσσα (1), γεωγραφία

φία τῆς μέσης καὶ βορείας Εὐρώπης, τῆς Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας (3), ἱστορία ἀπὸ τοῦ 800 μ. Χ. μέχρι τῆς Β'. τῶν Παρισίων εἰρήνης, σύντομος περίληψις τῶν μετὰ ταῦτα γεγονότων (2), μαθηματικά, λύσεις ἀνωτέρων ἐξισώσεων, σειραὶ, ἀρχαὶ διαφορικοῦ ὑπολογισμοῦ· ἐπίπεδος καὶ σφαιρικὴ τριγωνομετρία, ἀναλυτικὴ γεωμετρία ἐπίπεδος (6), περιγραφικὴ γεωμετρία καὶ γεωμετρικὴ ἰχνογραφία (4), γενικὴ βοτανικὴ, δηλ. μέρη καὶ ὄργανισμός τῶν φυτῶν· εἰδικὴ βοτανικὴ, γεωγραφικὴ διανομὴ τῶν φυτῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν αὐστριακῶν (3), φυσικὴ μετὰ μαθηματικῶν ἀποδείξεις, γενικαὶ ιδιότητες τῶν σωμάτων, στοιχεῖα καὶ δυνάμεις, στερεὰ, ὑγρὰ καὶ ἀέρια, ἀκουστικὴ (5), τεχνικὴ χημεία: μέρος Β'. μέταλλα (6), πρακτικαὶ ἀσκήσεις ἐν τῷ χημείῳ (4, δις τῆς ἐβδομάδος ἀνὰ 2 ὥρας μετὰ τὸ τελευταῖον ἑσπερινὸν μάθημα), ἰχνογραφία, ἀντιγραφή κεφαλῶν, ἀνθρώπων, ζώων καὶ γυψίνων προπλασμάτων καὶ ἐκ διαφόρων θέσεων, ἀντιγραφή φυτῶν, σύνθεσις αὐτοσχέδιος θεμάτων τῆς κοσμηματογραφίας, γραφὴ τοποθεσιῶν (6).

ΣΤ'. τάξις. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία (2), γερμανικὴ γλῶσσα, περίληψις τῆς ἱστορίας τῆς γερμανικῆς καὶ κλασικῆς φιλολογίας, ἀνάγνωσις δραμάτων ἢ ἐπῶν, ἐπιστολαὶ, ἐκθέσεις (5), δευτέρα ἑθνικὴ ἢ ξένη γλῶσσα (1), εἰδικὴ γεωγραφία τῆς Αὐστρίας ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας, στατιστικὴ τῆς Αὐστρίας ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς λοιπὰς χώρας (4), εἰδικὴ ἱστορία τῆς Αὐστριακῆς μοναρχίας (2), ἀνώτερα μαθηματικά, ὀλοκληρωτικὸς ὑπολογισμὸς, ἐπίπεδος καὶ τρισδιάστατος ἀναλυτικὴ γεωμετρία (6), περιγραφικὴ γεωμετρία καὶ γεωμετρικὴ ἰχνογραφία μετ' ἀσκήσεων ἐπὶ τῶν σκιῶν, τομῶν λίθων καὶ μηχανῶν, ἀντιγραφή σχεδίων μηχανῶν δι' ὑδρογωμάτων (6), ὀρυκτολογία, χημικὴ σύνθεσις τῶν ὀρυκτῶν, γεωγνωσία (2), φυσικὴ, ὀπτικὴ, μαγνητισμὸς, ἠλεκτρισμὸς, περὶ θερμότητος καὶ μετεωρολογία (5), τεχνικὴ χημεία: μέρος Ι' ὀργανικὴ χημεία (4), πρακτικαὶ ἀσκήσεις (4, δις τῆς ἐβδομάδος ἀνὰ δύο ὥρας μετὰ τὸ τελευταῖον ἑσπερινὸν μάθημα), ἰχνογραφία, ἐκτέλεσις μεγαλειτέρων συνθέσεων καὶ συνδυασμῶν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν ἀντικειμένων, χρωρῶν, ἀρχιτεκτονικῶν

κοσμημάτων, αντιγραφή γυμνῶν, ζωγραφική δι' ὑδροχρωμάτων καὶ ἐλαιοχρωμάτων, τελειοποιήσεις ἐν τῇ ἰχθυογραφίᾳ (8).

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω διδάσκονται ἡ πλαστική, ἡ στενογραφία, αἱ πρακτικαὶ ἀσκήσεις ἐν τῇ ζωολογίᾳ, βοτανικῇ καὶ ὀρυκτολογία καθ' ὥρας προαιρετικῶς.

Βιοτεχνικὰ σχολεῖα διατηρούμενα ὑπὸ νομῶν, δήμων ἢ ἐπαρχιῶν ἢ τέλος ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ἐταιριῶν, ὀφείλουσι χωρὶς νὰ περιορίζονται ἀκριβῶς εἰς τὸ ἐνταῦθα ἐκτιθέμενον πρόγραμμα, νὰ ἔχωσιν ἐπίσης πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν γενικὸν σκοπὸν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς προσόδου, ὃν πρέπει νὰ παρέχωσι τὰ σχολεῖα ταῦτα. Τὸ διδασκαλικὸν συμβούλιον ἐκλέγει τὰ διδακτικὰ βιβλία ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ἐγκεκριμένων.

(ἔπεται συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΡΑΞΙΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΑΣ ΑΥΤΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΣ.

Ἀναλαμβάνων σήμερον τὰς κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν τοῦτο ἔτος παραδόσεις μου, πρὶν ἢ εἰσέλθω εἰς τὴν συνέχειαν τῆς διδασκαλίας τοῦ παρελθόντος ἔτους, δὲν νομίζω ὅτι εἶνε ἄνευ σκοποῦ καὶ ἐνδιαφέροντος νὰ ἐπιληφθῶ παρεμπιπτόντως τῆς ἐξετάσεως γενικωτέρου τινὸς ἀντικειμένου, ἀμέσως σχετιζομένου μετὰ τῆς ἐπιστήμης, ἧς ἡ ἔρευνα πρόκειται ἀντικείμενον τοῦ ἡμετέρου μαθήματος. Ἡ μελέτη καὶ ἡ ἐξέτασις τῶν γενικωτέρων ἀρχῶν, ἐφ' ὧν ἀπορρέει πᾶσα ἐπιστήμη, αἵτινες κατ' ἀνάγκην ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν αὐτῆς, καὶ αἵτινες πρέπει ἀείποτε νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει ἐν πάσῃ τοῦ βίου σχέσει, ἐν πάσῃ τοῦ πνεύματος ἀνεξίξει, εἶνε κυρίως ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ τε ἀτόμου καὶ τῆς κοινωνίας. Μόνος ὁ ἐξετάζων τὰ περὶ ἑαυτὸν φαινόμενα εἰκῆ καὶ κατὰ τύχην, ὅπως βλέπει αὐτὰ καθ' ἑκάστην, ἄνευ ἄλλης περιεργείας, ἢ τῆς τυφλῆς καὶ ἀνεξετάστου ἀποδοχῆς τῶν δεδομένων, δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ν' ἀναζητήσῃ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βεβαιότητι ὅτι θέλει κατανοήσῃ αὐτὰ κρεῖττον, ἀνατρέγων εἰς τὰ αἴτια, εὐχαριστεῖται